

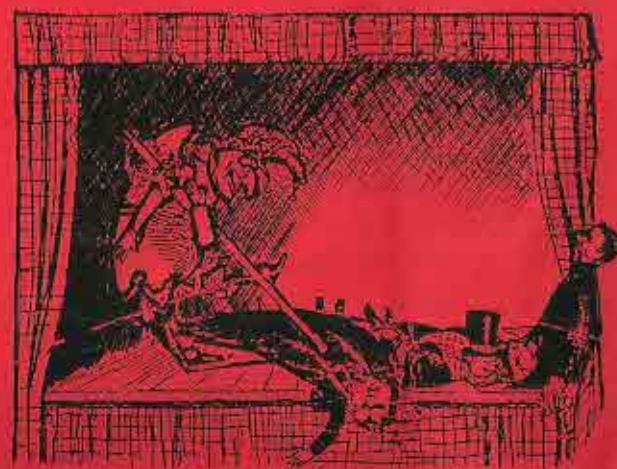

MR. PUNCH GIVING THEM HOPE ENOUGH.

Έκδοση του κουκλοθέατρου Αγιούσαγια!
τιμή κόστους: 500 δρ.

Η ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟΥ

Peter Schumann

Έκδοση του Κουκλοθέατρου Αγιούσαγια |

248

επάνω: ο Punch αντιμετωπίζει όργανο νεοιδρυθείσας αστυνομικής δύναμης, James Catnach, 1830

εικόνα εξώφυλλου: ο Punch ρίχνει κάτω την κυβέρνηση, περιοδικό Punch, 1843

εικόνα οπισθόφυλλου: ο Punch κρεμά Άγγλους πολιτικάντηδες, περιοδικό Punch, 1886

Οι εικόνες αυτές πάρθηκαν από το βιβλίο του Robert Leach, "The Punch & Judy Show", Batchford

Οι υπόλοιπες εικόνες είναι σχέδια του Schumann, που συνοδεύουν το κείμενο.

Η ΡΙΖΟΣΠΙΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟΥ

Peter Schumann, 1990
(The Bread and Puppets Theatre)

Τίτλος πρωτότυπου:
"The Radicality of the Puppet Theatre"
(The Drama Review, 1991)

μετάφραση: Στάθης Μαρκόπουλος

έκδοση του κουκλοθέατρου Αγιούσαγια !

Αθήνα, Ιούνιος 1993

υπεύθυνος της έκδοσης:
Στάθης Μαρκόπουλος
Δημάκη 16, 10672, Αθήνα
τηλ. 3612421

Το παρόν βιβλιαράκι διατίθεται σε τιμή κόστους: 500δρχ.
Οποιαδήποτε ανατύπωση επιτρέπεται και ενθαρρύνεται....

Σημείωμα των εκδόσεων

Το βιβλιαράκι τούτο είναι το πρώτο αποτέλεσμα μιας εκδοτικής προσπάθειας του κουκλοθεάτρου μας, με σκοπό την μη-κερδοσκοπική ενίσχυση της, φοβερά ελλειπούς, ελληνικής βιβλιογραφίας, σε θέματα γύρω από το κουκλοθέατρο.

Επιλέξαμε το κείμενο αυτό του Peter Schumann, σαν πρώτο, αφενός γιατί απηχεί σε πολύ μεγάλο βαθμό τις δικές μας απόψεις κι αφετέρου γιατί το θέμα που πραγματεύεται είναι τρομακτικά επίκαιρο και ωστόσο (όχι τυχαία) αγνοημένο από την διεθνή βιβλιογραφία, πόσο μάλλον από την ελληνική.

Μέλλονται εκδόσεις ιστορικών, θεωρητικών όσο και τεχνικών κειμένων που ελπίζουμε να βοηθήσουν τους Έλληνες, επαγγελματίες ή μη, κουκλοπαίκτες στη δουλειά τους.

Κουκλοθέατρο Αγιούσαγια!
Αθήνα, 1993

Η ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟΥ

Η σκέψη είναι μια δραστηριότητα που παίρνει τις σκόρπιες ανοργάνωτες αποθηκευμένες πληροφορίες του μυαλού και προσπαθεί να τις τακτοποιήσει, συνδέοντάς τις με αρμονικούς συσχετισμούς. Το αποτέλεσμα ευχαριστεί το μυαλό και κάνει τον άνθρωπο ευτυχή. Αλλά για να ωθηθεί κάποιος σ' αυτή την διαδικασία, πρέπει να επιθυμεί να κοινοποιήσει το αποτέλεσμα της σκέψης του στον ευρύτερο κόσμο, όπου και δοκιμάζεται η ισχύς του. Για την περίπτωση που γίνουν κάποιες υποθέσεις περί της αληθινής φύσης του κουκλοθεάτρου, δεν είμαι σίγουρος ότι αισθάνομαι την άμεση ανάγκη αυτής της επικοινωνίας, ότι δεν προτιμώ δηλαδή τις μπερδεμένες και σκιώδεις συνθήκες που τυποποιούν την κατάσταση του κουκλοθεάτρου.

Το κουκλοθέατρο, η χρήση και ο χορός κουκλών, ομοιωμάτων και μαριονετών, δεν είναι μόνο ιστορικά σκιώδες και αναπόσπαστο απ' τα δεσμά του με τις σαμανιστικές θεραπείες' και άλλες εκ φύσεως ιδιόρρυθμες και δύσκολα επαληθεύσιμες κοινωνικές υπηρεσίες. Είναι επίσης, όπως ορίζεται από τα πιο πειστικά χαρακτηριστικά του, μια αναρχική τέχνη, ανατρεπτική από τη φύση της, μια τέχνη που πιο εύκολα ανιχνεύεται στα αστυνομικά αρχεία παρά στα θεατρικά χρονικά. Μια τέχνη που απ' τη μοίρα και την ψυχή της, δεν αποβλέπει να εκπροσωπήσει κυβερνήσεις και πολιτισμούς, αλλά προτιμά το δικό της μυστικό και ταπεινό ανάστημα στην κοινωνία, αντιπροσωπεύοντας λίγο πολύ τους δαίμονες αυτής της κοινωνίας, παρά τους θεσμούς της.

Η παραδοσιακή έλλειψη σοβαρότητας των κουκλοπαικτών -π.χ. της σοβαρότητας του να είναι αναλυτικοί, πειθαρχημένοι και τοποθετημένοι σε κατηγορίες από την πολιτιστική φιλοσοφία της εποχής τους- και η περιθωριακή θέση τους, στάθηκαν επίσης η σωτήρια λέμβος τους, ένα αρνητικό προνόμιο που επέτρεψε στην

συμπυκνώνει ποσότητες εθυμικών λαϊκών ρήσεων σε μονολεκτικούς όρους.

Στη γλώσσα της κούκλας, οι λέξεις τραγουδούν και τραυλίζουν στα στόματα τραγουδιστών και ομιλητών, οι οποίοι είναι ειδικά εφοδιασμένοι γι' αυτό το σκοπό και των οποίων το λεξιλόγιο δεν είναι ακαδημαϊκά σπουδαγμένο ή αποσπασμένο από την καθημερινή χρήση της γλώσσας, αλλά δείχνει ένα συνεχή αγώνα να ονομαστεί κάθε πράγμα με τ' αληθινό του όνομα, μ' έναν αργό και τυχαίο τρόπο. Στο κουκλοθέατρο, οι λέξεις εκφέρονται από πρόσωπα που εξωτερικά δεν κινούνται αλλά είναι σαφώς τα πιο ικανά να παράγουν σημασίες.

Η γλώσσα στις δραματικές τέχνες είναι ένας καθρέπτης της ανθρώπινης σκέψης και δραστηριότητας μέσω των μιμητικών ικανοτήτων του ηθοποιού. Η ηθοποιία είναι μια τέχνη την οποία ο ηθοποιός γνωρίζει με την πρακτική που χρησιμοποιούν τα παιδιά όταν μεγαλώνουν: μιμούνται τους μεγάλους, ώστε να μπουν στον κόσμο των τελευταίων, ακριβώς όπως μιμούνται τα ζώα για να διώξουν το φόβο τους προς την άγρια φύση. Δυστυχώς, από τον ηθοποιό λείπει η ειλικρίνεια του παιδιού σ' αυτό το παιχνίδι κι έτσι πρέπει να αντικαταστήσει τη ζωτική ανάγκη του παιδιού με μια εκπαίδευση σε τεχνάσματα, με ασκήσεις του προσώπου και της φωνής, με σκοπό μια πιο αληθοφανή προσποίηση ενός πράγματος μη αληθινού και ακαθόριστου: του φαντάσματος μιας πραγματικότητας που δεν είναι εκεί μα επιμένει στην αποδοχή της από εμάς. Όλη η εκπαίδευση του ηθοποιού κατευθύνεται προς την ένταση αυτής της ψευτιάς, που υποτίθεται θα μεταφέρει τον θεατή πάνω από το κενό της χαμένης πραγματικότητας. Ωστόσο δεν είναι αυτό το κενό, μεταξύ της φτιαχτής και της αληθινής πραγματικότητας, που ενοχλεί τόσο. Η βαρύτητα της αζήτητης και προσποιητής ειλικρίνειας που υπάρχει στον πιθικισμό της οικειότητας της κουζίνας ή του υπνοδωματίου, και της οικειότητας του φόβου, αυτό είναι το τόσο ταπεινωτικό. Ο αληθινός πόνος στη ζωή είναι ένας στενός συγγενής του θανάτου, κάτι που μας τρομοκρατεί,

συχνά ένας επισκέπτης πολύ συνεπής. Η λεπτομερής μιμηση του πόνου στις ταινίες, είναι μια παρωδία, ένα πρόχειρο ομοίωμα των ζωτικών μέσων που κάνουν τη φύση μας ικανή να καταπολεμήσει τον πόνο ή ακόμα και να τον ανέχεται με χάρη.

Η ειλικρινής οικειότητα, αν όχι τίποτε άλλο, φαίνεται να είναι το πικάντικο καρίκευμα με το οποίο η βιομηχανία του θεάματος -ο πιο ορατός εκθέτης της ηθοποιίας- αγκιστρώνει την ανθρωπότητα. Περιεχόμενο και οπτικά στολίδια είναι δευτερεύοντα σ' αυτή την τεχνική: η μυστικότητα του *reep-show* φουσκωμένη στις διαστάσεις δημόσιας τρέλας, αλλά μιας τρέλας χωρίς δόντια, εξ' αιτίας της τακτικότητας με την οποία εμφανίζεται. Τελικά η αληθινή οικειότητα πρέπει να υποφέρει το βάρος της προσποιητής οικειότητας..

Λόγω της κυριαρχικής θέσης που κατέχει στη συνείδηση του ευρύτερου κόσμου, η ηθοποιία διαδραματίζει έναν αναμφίβολο πολιτικό ρόλο στο χειρισμό της άποψης που έχει ο κόσμος για τον εαυτό του. Η ειλικρίνεια της δεύτερης φύσης ενός αυτοσυνείδητου θεατή, τρέφεται εξ' ολοκλήρου από την υποβολή μιας ταυτοποίησής του με τίποτα περισσότερο από ένα αντίγραφο της ίδιας του της μικρότητας. Κι ακόμα κι αν αυτό το θεωρήσει κάποιος αξιαγάπητο χαρακτηριστικό, το οποίο γενικά δικαιολογείται στις φθαρμένες συνθήκες που ζούμε, είναι ηττοπαθές απ' τη φύση του κι όχι σεμνό. Γενικά, σημαίνει κλάμα και γκρίνια στα μούτρα του σκληρού κόσμου.

Βρίσκω την ηθοποιία λυπηρή, μια λυπηρή τέχνη, ειδικά στις ταινίες: όσο πιο χαρωποί προσπαθούν να δείχνουν, τόσο πιο λυπητεροί είναι. (Οι γλυκανάλατες, αυτάρεσκες εκφράσεις σε τόσο πολλά πρόσωπα προνομιούχων του "ανεπτυγμένου" κόσμου είναι ένα άμεσο αποτέλεσμα των ταινιών. Τα πρόσωπα δείχνουν να ανήκουν σε ηθοποιούς που χρησιμοποιούν τα χαρακτηριστικά τους για να παρουσιάσουν τον καθιερωμένο ρόλο της Καλοζωίας, προς όφελος των άλλων).

Θυμηθείτε, όχι πολλά χρόνια πριν, ο Μπέρτολντ Μπρεχτ, έριξε μια ματιά στο κινέζικο θέατρο (και επίσης, υποθέτω, στο κουκλοθέατρο) και διαπίστωσε ότι η υπηρεσία του ηθοποιού στη δραματική τέχνη μπορούσε να διασωθεί απ' αυτό το ψυχολογικό δειλήμα, αν επιτρέπεται δηλαδή, αντί να διασκεδάζει με την τέχνη του, σαν μια τέχνη της παραποίησης, να ελευθερωθεί από την σίγουρη για τον εαυτό της τέχνη της υποκριτικής και να συγκεντρωθεί στο κείμενο. Κι ο Μπρεχτ πήγε στο Χόλλυγουντ και πολέμησε μαζί του γι' αυτό το θέμα. Αλλά το Χόλλυγουντ κατάλαβε πολύ καλά την ανθρώπινη αδυναμία για την πιστή αναπαραγωγή, την εγκατάλειψη των εαυτών μας και της χωρίς ανταμοιβή ζωής μας, την ανάγκη ενός μαξιλαριού για το μυαλό μας, που μεταφράζει σε συναισθηματική δικαιολογία οποιαδήποτε βαρβαρότητα. Έκτοτε μας έχει προσφέρει αναρίθμητες συναισθηματικές βαρβαρότητες μ' επιτυχία, αποφεύγοντας το μήνυμα του Μπρεχτ.

Αν οι ταινίες δεν ήταν τόσο μεγάλες και η ηθοποιία τόσο φανταχτερή, θα έλεγα: ας το αφήσουμε όπως είναι, θα οδηγήσουν τελικά τους εαυτούς τους οπωσδήποτε στο θάνατο. Αλλά τα πράγματα είναι διαφορετικά! Είναι το καταλληλότερο σύμβολο του πολιτισμού μας. Μας αφήνει εκτεθειμένους σε ό,τι μας παρουσιάζει με καταπιεστική τακτικότητα: ένα όμορφο πρόσωπο σε στενοχώρια, επιφανειακά τίποτε περισσότερο από μια λυπητερή ιστορία, μα στην πραγματικότητα ένας συλλογικός γίγαντας, ένα πολιτικό όργανο εξουσίας, πολύ ικανό να βλάψει, πολύ εύκολο να στραφεί προς όποια κατεύθυνση, πολύ ικανό, όπως όλοι ξέρουμε, να υπηρετήσει στην τύχη, προέδρους, σκουλήκια και δημαγωγούς.

Συγκριτικά με τις σπουδαιοφανείς φιλοδοξίες των ηθοποιών, ο τρόπος που χειρίζονται οι κουκλοπαίκτες τον εαυτό τους και τ' αντικείμενα -ομοιώματα που παίζουν με τα χέρια τους- μας φαίνεται κάπως τυπικός και σεμνός. Τα εντυπωσιακά ταλέντα των κουκλοπαικτών και τα τεχνάσματά τους έχουν τις ρίζες τους στην απορόφησή τους από τα πράγματα. Η συγκομιδή του κουκλοπαίκτη

μαζεύεται από ανθρωπόμορφες, κι όμως αλλόκοσμες, ποιότητες, από την παρατήρηση των πραγμάτων, ειδικά από την εξάσκησή τους στην κίνηση αυτών των αντικειμένων. Οι ψυχές των πραγμάτων δεν ξυπνάνε εύκολα από μόνες τους. Αυτό που μιλάει με τα μάτια της κούκλας είναι συχνά ανεξέλεγκτο. Ο χειρισμός των κουκλών είναι υπεράνω της προσπάθειας που στοχεύει σε συγκεκριμένα αποτελέσματα από ένα κοινό. Η μοναδική

ελπίδα του κουκλοπαίκτη να ελέγξει τις κούκλες του είναι να μπει ο ίδιος στις κομπές και φαινομενικά ανεξάντλητες ζωές τους. Οι κούκλες δεν φτιάχνονται για να διατάζονται ή να ακολουθούν κάποιο σενάριο. Αυτό που είναι μέσα τους κρύβεται στα πρόσωπά τους και φανερώνεται μόνο μέσα από τη λειτουργία τους. Είναι γεννημένες απ' τον ακατέργαστο πηλό. Η δημιουργία πρέπει να απομακρυνθεί όσο το δυνατόν πιο πολύ από αποφασιστικούς ορισμούς δραματικών χαρακτήρων της ιστορίας. Μόνο μέσα απ' αυτή την απομάκρυνση μπορούν να γίνουν ικανές να μπουν δραστήρια στην ιστορία ως ανεξάρτητοι χαρακτήρες κι όχι ως φορείς σκοπιμοτήτων.

Μία ακόμα έκφανση της ριζοσπαστικότητας του κουκλοθεάτρου είναι η χρήση της μουσικής ως μουσικής. Δηλαδή, ως παραγωγή ήχων αυτοτελών, που λειτουργούν

στη δικιά τους σφαίρα, παράλληλη κι όχι κυβερνώμενη απ' αυτήν του οπτικού θεάτρου. Αυτός ο τρόπος ακούσματος που διδάσκει το κουκλοθέατρο είναι διαμετρικά αντίθετος με τη σύγχρονη αντίληψη για τη μουσική: σαν δευτερεύον εργαλείο για τον καταναλωτή και τις συνήθειές του στη δουλειά ή στησχόλη, σαν κάτι συγκεχυμένο, κάτι μεταξύ ελεφριάς υπόκρουσης και ενοχλητικού βουητού που έχει σα σκοπό την προσομοίωση των επιθυμητών διαθέσεων σ' ένα εξαντλημένο μυαλό. Είναι ακριβώς αυτή η αντιμετώπιση, ως υπηρέτη, που κορυφώνεται με την αναμφίβολη διπροσωπία του οπτικοακουστικού εφέ. Ή, χειρότερα, την κατάχρηση του ήχου για τους σκοπούς του οπτικού μέρους, που εμποδίζει τη μουσική να πάρει μέρος στην υποκριτική σαν τέτοια, για το καλό του ευρύτερου σχεδίου συνεργασίας στην παραγωγή.

(Το μοντέρνο κουκλοθέατρο υποφέρει από το

MUSIC

κασετόφωνο ακριβώς όσο υποφέρει από τα διάφορα αφρολέξ. Όπως και σε τόσα άλλα παραδείγματα εφευρετικότητας του 20ού αιώνα, η διάνοια της μηχανικής χρειάζεται επίσης τον υιό της αποσύνθεσης. Το πολυτάλαντο, για όλες τις χρήσεις, κασετόφωνο, ξέχειλο με θαυμαστά πράγματα, αναστέλει το μοντέρνο κουκλοθέατρο όσο τίποτε άλλο! Η μικρή μηχανή είναι πανταχού παρούσα στον κόσμο της κούκλας. Βρωμάει! σε κάνει να ξερνάς!)

Η μουσική πονά όπως πονά όλο το ζωικό βασίλειο. Από τί; Από την άθυμη κατανόηση της ουσίας της, από την εκμετάλευση των εντοσθίων της από μια φάρα ληστών και δυναστών, από την καταπίεση και έλλειψη των συνθηκών που χρειάζεται για την ανάπτυξη και τη ζωή της.

Η ανοχή και η αδιάκριτη δύναμη αγάπης της μουσικής είναι δεδομένη. Αλλά η πολιτική χρήση της θεραπείας και της ηρεμίας που προσφέρει η μουσική, κάνει δύσκολη, για τους μουσικούς, τη δραστική παραγωγή βοηθητικών ήχων ή την απόσπαση ήχων που ήδη υπάρχουν, από τον κόσμο των ήχων, χωρίς να τους χάσουν σε μια κουλτούρα εκμετάλευσης. Ο αέρας που είναι επιβαρυμένος με ποσότητες απρόσεκτα πεταμένων ήχων, είναι δύσκολο να μεταφέρει εκλεκτούς ήχους και αναγκαίους ήχους. Αν η μουσική είναι η σχέση μερικών ήχων και όλων των ήχων μεταξύ τους, και το φυσικό αποτέλεσμα αυτής της σχέσης, αλλά επίσης, αν η μουσική είναι μία από τις σπάνιες, υγιείς προσωπικές εκφράσεις, (όπου το "προσωπικό" δεν είναι μόνο κόκαλα και μυαλό αλλά ένα προσαρμοσμένο κομμάτι ενός συλλογικού προσώπου όπως οι εαυτοί μας αλλά και περισσότερο από αυτούς), τότε η σκηνή του κονσέρτου με την πέρα για πέρα εξειδικευμένη πελατεία της, είναι υπερβολικά μικρός χώρος για τα μηνύματα της μουσικής. Πιστεύω ότι το κουκλοθέατρο είναι ένα πιθανό πλαίσιο για τη μουσική, ένα μέρος όπου μπορεί να είναι χρήσιμη χωρίς να διαφθείρεται.

Τέλος, η ριζοσπαστικότητα του κουκλοθεάτρου απορρέει από τον ορισμό του ως εφαρμοσμένη και σφηνωμένη στην κοινωνία, γλυπτική. Το κουκλοθέατρο χρησιμοποιεί την κοινή αίσθηση σαν μια αρχή-οδηγό για την παραγωγή γλυπτικής. Τα γλυπτά ομοιώματα που προσπαθούν να δώσουν νόημα στους δημόσιους χώρους μας, έχουν πάψει προ πολλού να εκπροσωπούν το σφυγμό του κόσμου, τη λαχτάρα και τον καημό του. Επίσης δε μας τρομάζουν πια, παρά μόνο διανοητικά, σαν σύμβολα της καθεστωτικής πολιτιστικής πολιτικής. Το νόημα του γλυπτού έχει από καιρό συνδεθεί με το κόστος του και, γι'

διεργασία της συλλογής τους, η πραγματική τους
μαντικότητα σαν συμμετέχουσες δυνάμεις στο τελικό
ροϊόν, δεν είναι τίποτα παραπάνω από ένα φινό
προυσιαστικό κι αυτός ωστόσο χρωστάει την παράστασή
μ' αυτά τα αόρατα συστατικά.

Για να συνοψίσουμε: ο μοντερνιστής⁴ κουκλοπαίκτης
γωνίζεται με τις ίδιες βασικές απορίες που απασχολούν ή
εν απασχολούν, που προκαλούν ή που δεν προκαλούν,
τους τους μοντερνιστές καλλιτέχνες. Όλοι οι παραγωγοί
χνης, ακόμα και οι κουκλοπαίκτες, είναι παιδιά του
μοντερνισμού.

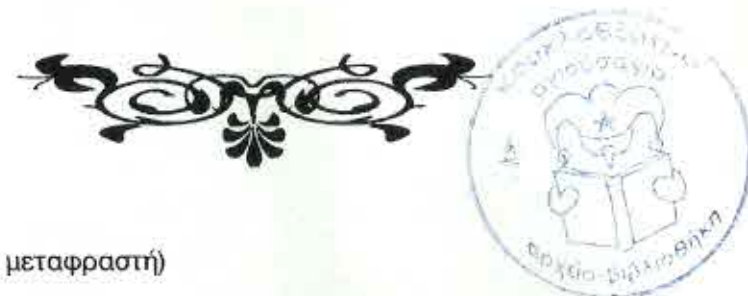
Τί κατάφερε ο Μοντερνισμός; Έχει καταστρέψει τα
μπαρού της αντίληψης. Έχει απελευθερώσει δυνάμεις των
αριών και του μυαλού τις οποίες τα χέρια και το μυαλό δεν
κάνουν πια. Η τραγωδία του Μοντερνισμού
είναι η κοινωνική και πολιτική του αποτυχία, η αδυναμία του
να εφαρμόσει κάτι περισσότερο από τις επίσημες
μεθόδους, στην ιστορική κατάσταση. Η απελευθερωτική
αδυναμία του Μοντερνισμού έχει περιοριστεί στην τέχνη
και στην παραγωγή που σχετίζεται μ' αυτήν. Τα ακατάδεκτα
αποτελέσματα του δεν διείσδυσαν στην κοινωνική σφαίρα των
αποφάσεων ή των καταπιεστικών ασκήσεων των
οργανωτικών αρχών. Ίσως η ερώτηση πρέπει να τεθεί
αλλιώς: Πόσο θέλησε να προχωρήσει ο Μοντερνισμός;
Ποτέ τα όνειρά του πέρα από τη ρώσικη
ανάσταση που δεν κατάφερε να επιζήσει; Ο Kandinsky⁵
και ο Schoenberg⁶ πίστευαν σε κάποιες υψηλότερες
πνευματικές βλέψεις του Μοντερνισμού, αλλά η
αυτοκρατορική Γερμανία και ο σύγχρονος καπιταλισμός έριξαν
πλάτος τις ελπίδες στην εξειδίκευση απόλυτων, ακατανόητων
αποφάσεων, τους πολλούς, πρακτικών, τις οποίες εμείς τώρα έχουμε
απορρίψει. Το που μας όταν λέμε "μοντέρνα τέχνη".

Οι άστεγοι κοιτάνε μέσα στους χαριτωμένα άδειους
δρόμους των γκαλερί του Soho⁷ και περιφρονούν -
παξιούν να κινηθούν προς την τέχνη.

Υπάρχει ακόμα η ιδέα να κάνουμε κάτι παραπάνω με
την τέχνη εκτός από τέχνη; Ενδιαφέρονται οι τέχνες για

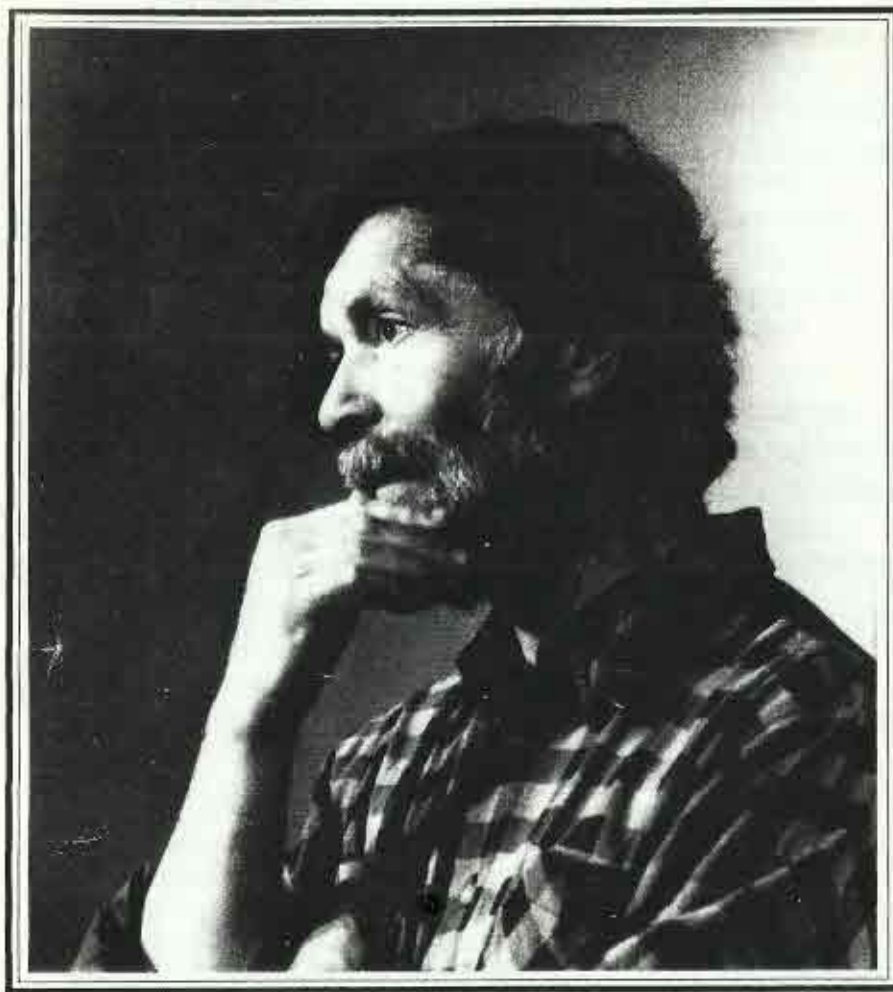
κάτι παραπάνω από τους εαυτούς τους; Μπορεί το
κουκλοθέατρο να είναι κάτι περισσότερο από
κουκλοθέατρο, δίνοντας πίσω στις τέχνες το σκοπό και την
επιθετικότητα, κάνοντας τις φωνές των θεών να ηχήσουν
όσο δυνατά θά 'πρεπε να ηχούν;

Peter Schumann 1990

Σημειώσεις (του μεταφραστή)

1. Σαμανιστικές Θεραπείες: Εμπειρικές θεραπευτικές μέθοδοι με
τελετουργικό - ημιθρησκευτικό χαρακτήρα, που εκτελούνται από
τον "σαμάνο", τον "μάγο"-γιατρό των πρωτόγονων κοινωνιών.
2. Kasper, Punch, Petruska: Φασουλήδες-ήρωες του παραδοσιακού
λαϊκού κουκλοθεάτρου - αντίστοιχοι του Καραγκιόζη στην Ελλάδα.
3. Εννοιακή Τέχνη: Είδος τέχνης και ανάλογη θεωρία που αναπτύχθηκε
στα τέλη της δεκαετίας του '60. Χαρακτηριστικά της, η
αμφισβήτηση της όλης ιδέας της "τέχνης" και του κύρους των
κλασικών έργων καθώς και η χρήση των εννοιών ως πρώτης ύλης.
Κύριοι εκπρόσωποι του κινήματος, οι αμερικανοί Χέμπλερ, Κόσουτ
και Βίνερ. Εδώ ο Schumann χρησιμοποιεί τον όρο πιο γενικά.
4. Μοντερνισμός: Όρος που περιλαμβάνει τα κινήματα στην τέχνη του
20ού αιώνα, κυρίως πριν τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.
5. Kandinsky (1866-1944): Ρώσος ζωγράφος, αρχικά "συμβολιστής" και
αργότερα "αφηρημένος". Το βιβλίο του "Το πνευματικό στην
τέχνη" συνοψίζει την αντίληψή του για την τέχνη ως πνευματική
διαδικασία.
6. Schoenberg (1879-1951): Αυστριακός μουσικοσυνθέτης.
Προσπάθησε να ξεφύγει από τις κλασικές μεθόδους σύνθεσης
φτιάχνοντας το "δωδεκάφθογγο" σύστημα.
7. Soho: Περιοχή του Λονδίνου όπου βρίσκονται πολλά κέντρα έκθεσης
έργων τέχνης.

Ο Peter Schumann είναι ιδρυτής και σκηνοθέτης
του Bread And Puppets Theatre.
Διεύθυνση για επικοινωνία:

BREAD AND PUPPETS THEATRE
R.D. 2, GLOVER
VT 05839
U.S.A.

το ΠΑΤΙ ΦΤΗΝΗ ΤΕΧΝΗ; *μανιφέστο*

οι ΑΝΘΡΩΠΟΙ εδώ και πολύ καιρό ΘΕΩΡΟΥΝ
ότι η ΤΕΧΝΗ είναι ένα ΠΡΟΝΟΜΟΙΟ των ΜΟΥΣΣΕΙΩΝ
και των ΠΛΟΥΣΙΩΝ. Η ΤΕΧΝΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ !
Δεν ανήκει σε τράπεζες και φανταχτερούς επενδυτές
Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΤΡΟΦΗ. Δεν μπορείς να την ΦΑΣ αλλά σε
ΤΡΕΦΕΙ. Η ΤΕΧΝΗ πρέπει να είναι ΦΤΗΝΗ και διαθέσιμη σε
ΟΛΟΥΣ. Χρειάζεται να είναι ΠΑΝΤΟΥ
γιατί είναι το ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ του ΚΟΣΜΟΥ.

Η ΤΕΧΝΗ ΜΑΛΑΚΩΝΕΙ ΤΟΝ ΠΟΝΟ !
η τέχνη ξυπνάει τους κοιμισμένους !
Η ΤΕΧΝΗ ΜΑΧΕΤΑΙ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΘΙΣΙΑ !
Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΟΥΖΙΝΕΣ !
Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΣΑΝ ΤΟ ΚΑΛΟ ΨΩΜΙ !
η τέχνη είναι σαν τα πράσινα δέντρα !
η τέχνη είναι σαν ασπρά σούπερ στον γαλάζιο οριζόντιο !
Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΦΤΗΝΗ !
ΖΗΤΩ !

Bread & Puppet Theatre, 1984